
ПРИВРЕДНИ КРИМИНАЛ

др *Наџаша* МРВИЋ-ПЕТРОВИЋ
научни саветник Института за упоредно право Београд
редовни професор Правног факултета Универзитета Унион
у Београду

ОДГОВОРНОСТ ПРАВНИХ ЛИЦА И ПРЕДУЗЕТНИКА ПО НОВОМ ЗАКОНУ О ПРЕКРШАЈИМА

Резиме

У раду се анализирају одредбе новог Закона о прекршајима и уређују са решењима прихваћеним у Закону о привредним пресудима и Закону о одговорности правних лица за кривична дела. Констатирају се да је у погледу одговорности правних лица Закон о прекршајима усклађен са осталим законима, с тим што садржи корисну новину јер прописује аутономну одговорност правног лица ако се не може сигурно утврдити које је одговорно лице предузело противправну радњу или пропустило надзор над запосленим који чини прекршај. Одговорности економски јаким предузетника треба реулисати слично као и одговорности правних лица.

Кључне речи: одговорности, правно лице, предузетник, прекршај, Србија.

I Увод

Одговорност за прекршај подразумева подобност субјекта прекршаја да се према њему примени прекршајна санкција. Субјект прекршаја је увек човек који може непосредно да делује у својству физичког лица

(предузетника или одговорног лица у правном лицу) или посредно, преко правног лица у чије је делатности укључен, а које има самостални правни субјективитет. Према томе, деликтна способност правног лица последица је његовог посебног правног субјективитета, док се прекршајна деликтна способност предузетника процењује по општим условима под којима се заснива одговорност физичког лица за учињени прекршај.

Новим Законом о прекршајима¹ (у даљем тексту: ЗП) који је донет 25. јула 2013. године, а примењује се од 1. марта 2014. употпуњена су правила о одговорности правних лица за прекршаје на начин који допуњује решења прихваћена у ранијим законима који регулишу казнену одговорност правних лица: Закону о привредним преступима² и Закону о одговорности правних лица за кривична дела³ (даље: ЗОПЛКД). ЗП такође регулише и одговорност предузетника. У овом раду се анализирају одредбе новог прекршајног законодавства и објашњава *ratio legis* усвојених законских решења.

II Основ и границе одговорности правних лица

Одговорност правног лица за прекршај је изузетна и супсидијерна у односу на одговорност физичких лица, јер физичка лица одговарају увек, а правна лица само тада када је то изричито предвиђено материјалним прописом којим је прекршај одређен. Концептуално је одговорност правног лица постављена као и у ранијем законодавству, као изведена (из противправних радњи одговорног лица или другог запосленог), субјективна (при чему се кривица правног лица претпоставља) и кумулативна са одговорношћу одговорног лица које је поступало у име правног лица.⁴ Такав концепт казнене одговорности правних лица је уобличен током развоја привредно-преступног и прекршајног права,

1 Службени гласник РС, бр. 65/2013.

2 Службени лист СФРЈ, бр. 4/77, 36/77, 14/85, 74/87, 57/89, 3/90, Службени лист СРЈ, бр. 27/92, 16/93, 31/93, 41/93, 50/93, 24/94, 28/96 у 64/2001, Службени гласник РС, бр. 101/2005 – др. закон.

3 Службени гласник РС, бр. 97/2008.

4 Зависно од критеријума, казнена одговорност правног лица се може поставити као: аутономна (оригинерна, непосредна) или изведена из радњи одговорног лица, објективна или субјективна по основу одговорности и супсидијарна и кумулативна (у зависности од тога да ли одговорност правног лица искључује одговорност одговорног лица или се заједно јављају). Види: З. Ђурђевић, „Казнена одговорност и правни поступак према правним особама у Републици Хрватској“, *Хрватски летиопис за казнено право и праксу*, 2003, вол. 10, бр. 2, стр. 739.

а дошао је у пуној мери до изражаја и у законодавству из 2008. којим се регулише одговорност правних лица за кривична дела.

Начин заснивања одговорности правног лица која се по правилу темељи на пропустима правног лица да надзире поступке одговорног лица утиче да се одговорност правног лица поистовећује са објективном.⁵ Осим у англо-америчком праву где правна лица која се баве пословањем могу да одговарају по правилима *strict liability* (што условно може да се поистовети са објективном одговорности каква постоји у германским законодавствима) у европским континенталним законодавствима се редовније предвиђа субјективна одговорност правних лица.⁶ То намеће потребу да се утврди тачан садржај „кривице“ правног лица и њен однос према радњама и кривици одговорног лица које је у име правног лица поступало. Отуда се редовно однос између одговорности правног и одговорног лица у њему успоставља кумулативно, при чему је само у случају правне или стварне сметње да се према одговорном лицу води поступак могуће наставити поступак према правном лицу.

ЗП у члану 17 опредељује која правна лица имају деликтну способност. Према 17 ст. 2 искључена је могућност да Република Србија, као правно лице, одговара за прекршај, што је последица државног суверенитета и чињенице да сама држава врши *ius puniendi*. Са Републиком Србијом су у том погледу изједначене територијална аутономија и јединице локалне самоуправе, чији су органи овлашћени доносиоци прописа о прекршајима. Али, законом може бити предвиђено да за прекршај учињен у служби одговара одговорно лице у државном органу, органу територијалне аутономије или јединици локалне самоуправе. Тада они одговарају, ако ЗП другачије не предвиђа, по основу кривице, што је општи услов одговорности физичког лица (члан 18). Одредбе по којима је искључена могућност да држава, јединице територијалне аутономије или локалне самоуправе буду одговорне за прекршај постоје и у Закону о привредним преступима (чл. 6), као и у чл. 3 ст. 1 ЗОПЛКД.

Доследно принципу индивидуалне субјективне одговорности, за прекршаје, као деликте казненог права, требало би да могу да одговарају само физичка лица. Али у савременом казненом праву напуштена је некадашња максима *societas delinquere non potest* (правно лице не може учинити казнено дело), иако је и сада казнена одговорност правних лица изузетак у односу на редовно правило да физичка лица одговарају за прекршај или кривично дело. У прилог кажњавања правних лица

5 Ј. Ђирић, *Објективна одговорност у кривичном праву*, Институт за упоредно право, Београд, 2008, стр. 183.

6 Види: Ј. Шупут, „Одговорност правног лица за кривична дела“, *Сйрани йравни жи-войи*, 2009, бр. 1, стр. 165–189.

за казнене деликте истиче се да је одговорност за прекршај етички неутрална, а истовремено ефикасно обавезује одговорно правно лице (пошто се имовинске санкције могу делотворно изрећи и извршити) у ситуацији када доприноси да физичко лице које њиме управља изврши јавноправни деликт.

У члану 27 ЗП је предвиђено је да правно лице одговара за поступке другог са којим се правно лице налази у одговарајућој правној вези. Оно може да одговара за прекршај који својим радњама учине одговорно лице, заступник правног лица, орган управљања или физичко лице запослено у правном лицу. Такво решење је постојало и према Закону о прекршајима из 2005. године. Правна веза правног и одговорног или физичког лица се темељи на уговору о раду, заступању и обављању других послова за правно лице (уговор о делу, о пословођењу и слично). Законске одредбе су у складу са моделом одговорности предузећа (*corporate liability*) какав је прихваћен у међународним документима којима се предвиђа обавеза прописивања одговорности корпорација за кривична дела организованог криминалитета, тероризма, корупције и слично, а слична су одговарајућим одредбама из Закона о привредним преступима и ЗОПЛКД.

Да би правно лице могло бити кажњено за прекршај, привредни преступ или кривично дело, неопходно је да фактички одговарајућу противправну радњу предузме физичко лице у име правног лица које за деликт одговара. То је у пракси најчешће одговорно лице (по правилу, директор), али може бити било које лице чије се радње „урачунавају у одговорност“ правног лица. Појам одговорног лица у смислу ЗП регулисан је у члану 30 ст. 1. Одговорним лицем се сматра лице коме су у правном лицу поверени одређени послови који се односе на управљање, пословање или процес рада, као и лице које у државном органу, органу територијалне аутономије и јединице локалне самоуправе врши одређене дужности. Како се показује, одредба је веома уопштена и примењива на широк круг лица, па је то потребно да се одговорно лице у конкретном случају определи не само према одредбама ЗП, него и материјалном пропису којим је прекршај одређен, као и на основу података о конкретној унутрашњој организацији пословања и расподели функција у одређеном правном субјекту.⁷

Као и у ранијем ЗП, одредба из члана 27 став 1 новог ЗП конкретније предвиђа изведену субјективну одговорност правног лица. Реч је о тзв. идентификационој одговорности код које правно лице одговара за понашања кључних људи који „представљају“ свест и вољу предузећа и контролишу његов рад. Таква идентификациона одговор-

7 М. Врховшек, *Коментар Закона о прекршајима*, 2. издање, Пословни биро, Београд, 2010, стр. 80.

ност је модификовани облик супсидијарне одговорности правног лица за деликт који учини запослени. Она се ограничава на ужи круг људи (само они који имају овлашћење управљања), док се, са друге стране проширује, јер се одговорност правног лица не везује за кривицу одговорног лица, него је за постојање одговорности правног лица довољно да је одговорно лице или онај ко заступа правно лице, представљајући га, предузело деликтну радњу.⁸

Очигледно, правно лице одговара за поступке другог и то према претпостављеној кривици. Оно одговара за поступке особа из круга управљача са којима се цело правно лице може поистоветити (идентификациона теорија или теорија *alter ego*) и поступке лица овлашћених да заступају правно лице. Правне последице делатности коју врше та лица иду у корист или на терет правног лица које они представљају или заступају. Како правна лица, као друштвена творевина, немају самосталну способност одлучивања и предузимања радњи, него своје послове остварују преко физичких лица која могу бити њихови заступници, представници или опуномоћеници, то се и њихова недозвољена понашања „приписују“ правном лицу, а њихова свест и воља применом правне фикције сматра се изразом свести и „вољом“ правног лица. Чланом 27 ст. 1 није предвиђено да правно лице одговара за радње неких других лица у правном лицу, осим ако орган управљања или одговорно лице није пропустило да врши дужни надзор над њиховим радом. Одговорност неких других категорија лица у правном лицу може бити предвиђена посебним прописом којим се прописује прекршај.

У складу са међународним конвенцијама (на пример, са чл. 18 ст. 2 Кривичноправне конвенције о спречавању корупције) за одговорност правног лица за прекршај није од значаја зашто је дошло до пропуштања надзора или контроле над радом физичког лица: да ли због неправилног одлучивања или погрешног извршавања донете (исправне) одлуке. Међутим, у сваком случају правно лице може да одговара за пропусте у надзору за који је задужено одговорно лице (а то претпоставља да оно има неку водећу позицију у правном лицу). Осим тога, неопходно је да је правно лице, у складу са важећим прописима, било дужно да успостави надзор преко својих органа. Из тог захтева произилази да се одговорност правног лица не би могла успоставити за пропуштања у надзору који самостално организује ради вршења тзв. унутрашње контроле, ако на то није било обавезано правним прописима.⁹

Структура и организација савременог правног лица, због поделе посла, диференцијације овлашћења и функционалне децентрализације

8 М. Врховшек, *нав. дело*, стр. 60–61.

9 М. Врховшек, *нав. дело*, стр. 63.

оногомућава доказивање елемената кривице појединца који правно лице представља или заступа, па тиме спречава установљење правне фикције „кривице“ одговорног лица. Ради се о оним случајевима у пракси у којима се до сада дешавало да за извршени прекршај одговарају само физичко или одговорно лице у правном лицу, док је правно лице избегавало властиту одговорност, иако би се из околности случаја могло закључити да је вршење прекршаја део пословне политике или последица пропуста у организацији правног лица. На пример, када у интересу максимизације профита правно лице у дужем периоду не спроводи мере заштите на раду или заштите животне средине, не набавља средства противпожарне заштите, не обезбеђује прописану пратећу опрему неопходну за возила којима се обавља делатност превоза за коју је правно лице регистровано и слично. Учесталост извршења истоврсних прекршаја запослених из истог предузећа тада може да укаже на то да у самом правном лицу постоје систематски пропусти у контроли који такво деловање запослених омогућавају или да се усменим инструкцијама одговорног лица, у складу са пословном политиком предузећа, запосленима налаже да по сваку цену и уз кршење прописа изврше одређени посао.

Зато је, у складу са теоријом која повезује одговорност правног лица са његовом организационом структуром и пословном политиком,¹⁰ одговорност правног лица допуњена елементима модела аутономне субјективне одговорности (предвиђено у члану 27 ставу 2 ЗП). Према том моделу, правно лице се својом одговорношћу одваја од кривице одговорног лица у њему или свог заступника. „Кривица“ правног лица се темељи на пропустима предузимања разумних и могућих мера за спречавање извршења прекршаја. У ставу 2 се разликују две такве ситуације. У првом случају правно лице одговара за пропусте органа управљања који својим противправним одлукама или налозима омогући извршење прекршаја неког физичког или одговорног лица. То указује на погрешну пословну политику по којој се сматра прихватљиво, да по сваку цену, па и кршењем прописа, треба омогућити делатност правног лица. У другом случају правно лице одговара због пропуста одговорног лица да врши надзор над радом физичког лица, чиме је омогућено извршење прекршаја. Тада правно лице треба да одговара зато што у њему нису успостављене или предузете мере за ефикасно вршење надзора.

На тај начин, за разлику од Закона о привредним преступима и ЗОПЛКД, ЗП прецизније регулише изузетне услове под којима је могуће

10 Г. Коевски, Д. Спасевски, В. Пауновска, „Кривична одговорност правних лица“, у: *Актуелности грађанској и државној законодавства и правне праксе*, Мостар 2009, стр. 7, стр. 110; М. Врховшек, „Услови одговорности правног лица за кривично дело“, *Анали Правној факултета у Београду*, LXI, бр. 2/2008.

успостављање аутономне одговорности правног лица, чак и онда када кривица одговорног или физичког лица није утврђена или је искључена или се не може са сигурношћу одредити које лице има својство одговорног лица. Таква решења су у складу са Препоруком П (88) Комитета министара Савета Европе од 20. октобра 1999. године која носи наслов „Одговорност предузећа са статусом правних лица за преступе учињене у пословању“¹¹ у којој се управо предвиђа могућност успостављања аутономне одговорности правних лица за кривична дела. Да би се то омогућило, у члану 27 ставу 3 ЗП предвиђено је да у случајевима из става 2 правно лице одговара ако је против одговорног лица прекршајни поступак обустављен или је то лице ослобођено од одговорности у складу са одредбама члана 250 ЗП или ако постоје правне или стварне сметње за утврђивање одговорности одговорног лица у правном лицу или се не може одредити ко је одговорно лице у правном лицу. Једино у овом последњем случају из става 3. т. 2 у вези са ставом 2 довољно је судија стекне уверење да је радњу прекршаја учинило неко од више одговорних лица у правном лицу, иако не може са сигурношћу да утврди које од њих, што мора бити посебно образложено. Јер, у свим другим случајевима се одговорност правног лица темељи на поступцима тачно одређеног одговорног лица које у пресуди мора бити назначено именом и презименом уз навођење других личних података (у складу са концептом кумулативне одговорности правног и одговорног лица у њему).

Иако правно лице одговара због радњи или пропуста физичког или одговорног лица у конкретном случају, оно је посебан субјект прекршаја и самостално одговара за прекршај, када је то предвиђено прописом. Зато казнена одговорност физичког или одговорног лица поводом истог догађаја не искључује одговорност правног лица за учињени прекршај, како је то предвиђено у чл. 27 ст. 4 ЗП. Али, функционална међузависност одговорности одговорног и правног лица утиче на потребу да се те одговорности истовремено утврђују уз вођење јединственог поступка, осим у случајевима када су се стекли разлози да се због сметњи поступак води одвојено само према једном од њих (на пример, због неурачунљивости или смрти одговорног лица или престанка правног лица, под условом да нема правног следбеника). У складу са тим је и даље актуелан правни став Вишег прекршајног суда да се правно лице може казнити и када је прекршајни поступак у односу на тужено одговорно лице из било ког разлога обустављен (или се оно ослобађа кривице) под условом да је у току поступка утврђено друго лице чијом је радњом или пропуштањем дужног надзора учињен прекршај, а које је било овлашћено да поступа у име правног лица, те је

11 Recommendation N° (88) 18 on concerning liability of enterprises having legal personality for offences committed in the exercise of their activities.

ове чињенице неопходно навести у разлозима пресуде, јер представљају основ прекршајне одговорности окривљеног правног лица.¹²

Закон не предвиђа услове под којима би се могла искључити одговорност правног лица. Да би се то постигло, правно лице би морало да докаже да није постојао никакав пропуст у дужном надзору органа управљања, одговорног или овлашћеног лица, те да зато постоји искључива одговорност одговорног или физичког лица које је прекршај учинило (на пример, у намери да тако причини штету правном лицу, уз кршење обавеза преузетих уговором, поступајући супротно налозима органа управљања или правилима којима је у правном лицу регулисано спровођење дужног надзора и слично).

У члану 28 регулисано је питање одговорности правног лица које буде реорганизовано у смислу Закона о привредним друштвима.¹³ Промене правне форме не утичу на процесни субјективитет правног лица, тако да се судски поступак и до сада могао наставити против правног следбеника. Статусне промене (припајање, спајање, подела, издвајање у смислу члана 428 Закона о привредним друштвима) су доводиле до престанка правног лица, а тиме и до престанка његовог процесног субјективитета, ако је оно било окривљено у прекршајном поступку. Због повреде субјективног идентитета оптужбе и пресуде, судови су били онемогућени да наставе поступак према правном следбенику у случају да је окривљено правно лице престало да постоји. То је водило бројним злоупотребама у пракси. Зато је у ЗП, по угледу на исто решење из чл. 8 ЗОПЛКД предвиђено да се и у случајевима када је правно лице престало да постоји у току прекршајног поступка може успоставити одговорност правног следбеника. Како престанак правног лица после правоснажно окончаног поступка не би онемогућио извршење изречене санкције, у чл. 28 став 2 је предвиђено да ће се изречена санкција извршити према правном следбенику. Према томе, *ratio legis* је да се спрече злоупотребе уочене у пракси да се статусним изменама избегава одговорност правног лица и онемогућава изрицање и извршење прекршајних санкција. Начин на који се наставља прекршајни поступак према правном следбенику или се постиже извршење пресуде разрађен је другим законским одредбама.

Правни субјективитет правног лица не престаје ако је над њим отворен стечај и зато оно одговара за прекршај (чл. 28 ст. 3 ЗП). Није од значаја да ли је прекршај правно лице учинило пре отварања или у току стечајног поступка, али је у сваком случају одговорност так-

12 Правни став заузет на трећој седници свих судија Вишег прекршајног суда Крагујевац, 18.5.2010. године.

13 *Службени гласник РС*, бр. 36/2011 и 99/2011.

вог правног лица ограничена, јер му се не може изрећи новчана казна нити друга заштитна мера (осим мере одузимања предмета) и, посебно, мера одузимања имовинске користи. *Ratio* је да се спречи погоршавање материјалног положаја правног лица које је у посебном правном положају и чије су могућности пословања ограничене, тако да би приоритетном наплатом новчане казне за прекршај било доведено у још тежу ситуацију у погледу очувања стечајне масе. Одузимање предмета (укључујући ту и наплату вредности предмета, ако га није могуће одузети) и одузимање имовинске користи су једине прекршајне санкције које се могу изрећи правном лицу. Из разлога правичности, правном лицу у стечају које је извршењем прекршаја остварило имовинску корист обавезно се изриче мера одузимања имовинске користи прибављене прекршајем, јер се не сме допустити да неправо служи стицању права. Сличне одредбе постојале су и у ранијем ЗП, а предвиђене су и у важећем Закону о привредним преступима и ЗОПЛКД.

III Одговорност предузетника

ЗП садржи само један члан (29) у коме декларативном одредбом регулише одговорност предузетника. Како Закон о прекршајима не одређује које се лице сматра предузетником, примењују се одговарајуће одредбе Закона о привредним друштвима. У члану 83 ст. 1 и 2 Закона о привредним друштвима одређен је предузетник као пословно способно физичко лице које обавља делатност у циљу остваривања и прихода и које је као такво регистровано у складу са законом о регистрацији, а са њим је изједначено и физичко лице, уписано у посебни регистар, које обавља делатност слободне професије, уређену посебним прописом. Из категорије предузетника искључени су индивидуални пољопривредни произвођачи.

По ЗП, иако физичко лице, предузетник је посебни субјект прекршаја када одговара за прекршаје које учини из регистроване делатности. У судској пракси је прихваћено да одговорност постоји чак и када је у међувремену престао са пословном делатношћу, јер се прекршајни поступак води за раније учињени прекршај док је предузимао регистровану делатност. У теорији прекршајног и привредно-казненог права спорно је да ли је то оправдано, јер он одговара по истом основу као и физичко лице. Међутим, за разлику од физичког лица које увек може бити субјект прекршаја, одговорност предузетника као посебног субјекта прекршаја произлази из његовог статуса посебног привредног субјекта, како је и предвиђено Законом о привредним друштвима и ограничена је на прекршаје које учини у обављању своје делатности (*iure gestionis*), при чему може да одговара и за прекршаје других лица

које запошљава или им привремено препусти вршење делатности, ако је тако прописано.

У пракси прекршајних судова поставља се као проблем процена статуса предузетника због тога што из прописа који садрже казнене одредбе није увек јасно назначено да физичко лице одговара у својству предузетника (за *delictum proprium*). На пример, да ли за учињени саобраћајни прекршај такси-возач одговара као предузетник или физичко лице? Ако одговорност предузетника као посебног субјекта прекршаја није прописана, јавља се дилема да ли физичко лице које се бави предузетништвом може да одговара као и свако друго физичко лице за прописани *delictum comminutum*, ако то није изричито предвиђено прописом. Проблеми у пракси су постојали зато што се дешавало да против истог лица (предузетника) за исти прекршај буду покренута два прекршајна поступка: у једном фигурира као окривљени у својству предузетника, а у другом у својству физичког лица. Тим поводом заузет је правни став на другој седници свих судија Вишег прекршајног суда Београд, 5.7.2012. године по коме не може исто лице за исто дело бити два пута кажњено, ако је захтев за покретање прекршајног поступка поднет против једног лица са једним чињеничним описом из којег произилазе правна обележја прекршаја за предузетника и правна обележја прекршаја за физичко лице. Истовремено је у судској пракси прекршајних судова прихваћено да је код прекршаја за које може да одговара предузетник то својство извршиоца њихово битно обележје, па ће зато постојати битна повреда поступка, јер је неразумљива изрека пресуде у којој су наведени лични подаци окривљеног, без назнаке да се ради о предузетнику.¹⁴

IV Одговорност страних лица

Страна лица (физичко, одговорно и правно) могу бити субјекти прекршаја и изједначена су по члану 31 ЗП у погледу своје прекршајне одговорности са домаћим лицима. Додатни услови за успостављање одговорности страног правног и одговорног лица предвиђени су у чл. 31 ставу 2 (да страном правном лице има пословну јединицу или представништво у Србији или је прекршај учињен његовим превозним средством). Ти услови произилазе из околности да та лица одговарају за прекршаје које учине у оквиру своје делатности коју обављају на територији Републике Србије. По угледу на привредно-казнено право, они су проширени у односу на ЗП из 2005. тако да би страном правном

14 Виши прекршајни суд – Београд, Прж. 13333/2011 од 15. јуна 2011. године (наведено према: Т. Делибашић, *Практична примена Закона о прекршајима*, 2. издање, Службени гласник, Београд, 2012, стр. 192.

лице могло да одговора за прекршај учињен његовим превозним средством у саобраћају преко територије Републике Србије, што до сада није био случај.

V Закључак

У погледу одговорности правних лица за прекршај ЗП прихвата већ раније утемељен концептуални оквир њихове казнене одговорности из Закона о привредним преступима и ЗОПЛКД као изведене и субјективне одговорности (по правилу кумулативне са одговорношћу одговорног лица које је предузело противправну радњу). За разлику од ЗОПЛКД, у ЗП је прецизирана могућност у чл. 27 ст. 2 да правно лице самостално и аутономно одговара за прекршај ако је орган управљања донео противправну одлуку или се не може поуздано установити које је одговорно лице предузело противправну радњу или пропустило да изврши радњу на коју је било обавезно по пропису, чиме је омогућено да прекршај учини физичко лице које се налази у вези са одговорним правним лицем. Да ли ће таква могућност бити искоришћена у пракси, остаје тек да се види.

Законодавац је пропустио могућност да нешто детаљније уреди одговорност предузетника. Садашње законско решење је само дало критеријум по коме се може разграничити када неко одговара као и свако друго физичко лице а када у својству предузетника. Правило да предузетник одговара за прекршај из области пословне делатности за коју је регистрован, а под општим условима предвиђеним за физичко лице у свему одговара ситуацији када предузетник самостално врши привредну делатности или има неколико запослених. Међу предузетницима у погледу њихове економске снаге могу постојати велике разлике: поједини предузетници понекад запошљавају знатан број запослених, чак више него нека привредна друштва. Због тога би ваљало да *de lege ferenda* законодавац размотри потребу да се допунски на такве предузетнике сходно примене одредбе о одговорности правних лица, као што се допушта, на пример, у хрватском прекршајном праву.

Новим Законом о прекршајима је употпуњен нормативни оквир казненоправне одговорности правних лица и отклоњени су недостаци који су узроковали неефикасну примену закона у пракси. Међутим, требало би спречити непотребно гомилање различитих нивоа казнене одговорности правних лица (за прекршаје, привредне преступе и кривична дела) и укинути бројне казнене одредбе. Зато би законодавац требало да преиспита оправданост постојања садашњег тродеобног система казних деликата за које могу да одговарају правна лица. Тре-

бало би или задржати ранију поделу деликата на привредне преступе и прекршаје, као што је то учињено у немачком и аустријском праву и што је деценијама било прихваћено у нашој легислативи или би ваљало укинути категорију привредних преступа, ако је већ уведена кривична одговорност правних лица, при чему та законска решења до сада нису примењена у пракси. На тај начин би биле избегнуте неповољне последице прешироко прописаног обима казнене одговорности у сваком случају када правно лице или предузетник прекрши неки пропис.

Nataša MRVIĆ-PETROVIĆ, PhD

Principal Research Fellow, Institute of Comparative Law Belgrade

Professor at the Faculty of Law University Union in Belgrade

LIABILITY OF LEGAL PERSONS AND ENTREPRENEURS IN THE NEW MISDEMEANORS ACT

Summary

This paper analyzes the new Misdemeanors Act. The provisions of the law were compared with the Economic Offences Act and the liability of legal persons for criminal offenses. The author states that the Law on Misdemeanors harmonized with other laws. A useful innovation is that it can establish autonomous responsibility of the legal person if it is not known who took control of the unlawful act or failure to supervise employees. Responsibility of strong economic entrepreneurs should be regulated similarly to the liability of legal persons.

Key words: *liability, legal person, entrepreneur, misdemeanor, Serbia.*